

1991 nr. 91 31. desember

Lög um meðferð einkamála

Tóku gildi 1. júlí 1992. *Breytt með:* L. 133/1993 (tóku gildi 1. jan. 1994; *EES-samningurinn*; V. viðauki tilskipun 64/221/EBE, VII. viðauki tilskipun 67/43/EBE, V. viðauki tilskipun 68/360/EBE og 72/194/EBE, VIII. viðauki tilskipun 73/148/EBE, 75/34/EBE og 75/35/EBE, VII. viðauki tilskipun 77/249/EBE og 89/48/EBE, VIII. viðauki tilskipun 90/364/EBE, 90/365/EBE og 90/366/EBE). L. 38/1994 (tóku gildi 1. júlí 1994). L. 15/1998 (tóku gildi 1. júlí 1998 nema 38. gr. sem tók gildi 3. apríl 1998). L. 36/1999 (tóku gildi 1. maí 1999). L. 97/1999 (tóku gildi 27. des. 1999; *EES-samningurinn*). L. 72/2003 (tóku gildi 10. apríl 2003). L. 7/2005 (tóku gildi 24. febr. 2005). L. 53/2008 (tóku gildi 7. júní 2008). L. 88/2008 (tóku gildi 1. jan. 2009 nema brábkv. VII sem tók gildi 21. júní 2008). L. 70/2009 (tóku gildi 30. júní 2009 nema 1–3. gr., 12.–26. gr. og brábkv. V og VI sem tóku gildi 1. júlí 2009, 4. gr. sem tók gildi 1. sept. 2009 og brábkv. IV sem tók gildi 16. júní 2009; komu til framkvæmda skv. fyrirmælu í 29. gr., sbr. I. 97/2009 (tóku gildi 3. sept. 2009)). L. 117/2010 (tóku gildi 23. sept. 2010). L. 162/2010 (tóku gildi 1. jan. 2011). L. 126/2011 (tóku gildi 30. sept. 2011). L. 72/2012 (tóku gildi 4. júlí 2012 nema 7. gr. sem tók gildi 15. júlí 2012). L. 6/2013 (tóku gildi 1. jan. 2013, birt í Sjöt. 13. febr. 2013). L. 15/2013 (tóku gildi 9. mars 2013). L. 80/2013 (tóku gildi 4. júlí 2013, félú úr gildi 1. jan. 2015). L. 78/2015 (tóku gildi 1. ágúst 2015). L. 49/2016 (tóku gildi 1. jan. 2018; um lagaskil sjá 78. gr., sbr. I. 117/2016, 76. gr., I. 53/2017, 4. gr. og I. 90/2017, 8. gr.). L. 99/2016 (tóku gildi 24. sept. 2016). L. 90/2017 (tóku gildi 29. des. 2017). L. 141/2018 (tóku gildi 1. jan. 2019). L. 18/2019 (tóku gildi 3. apríl 2019). L. 76/2019 (tóku gildi 5. júlí 2019). L. 141/2019 (tóku gildi 1. jan. 2020). L. 32/2020 (tóku gildi 9. maí 2020). L. 47/2020 (tóku gildi 1. des. 2020 nema 3. og 6. gr. sem tóku gildi 5. júní 2020). L. 121/2020 (tóku gildi 19. nóv. 2020).

Ef i lögum þessum er getið um ráðherra eða ráðuneyti án þess að málfnasvið sé meðreinir sértaklega eða til þess vísað, er átt við **dómsmálaráðherra** eða **dómsmálaráðuneyti** sem fer með lög þessi.

1. páttur. Almennar reglur um meðferð einkamála.

I. kaffi. [Gildissvið laganna og dómandur í héraði og fyrir Landsrétti.]¹⁾

¹⁾ L. 49/2016, 5. gr.

■ 1. gr.

- 1. Lög þessi taka til dómsmála sem hvorki sæta sérstakri meðferð eftir fyrirmælum annarra laga né eiga undir sérdómstola lögum samkvæmt.
- 2. Í héraði eiga mál samkvæmt lögum þessum undir hina reglulegu héraðsdómstóla eftir löggjöf um skipan dómsvalds í héraði.

■ 2. gr.

- 1. Einn dómarí skipar dóm í hverju máli [í héraði]¹⁾ nema [kvaddir verði]²⁾ til meðdómsmann skv. 2. eða 3. mgr.
- [2. Ef deilt er um staðreyndir sem eru bornar fram sem málssátaður og dómarí telur þurfa sérkunnáttu í domi til að leysa úr getur hann kvatt til einum meðdómsmann sem hefur slíka kunnáttu og ákveður dómsstjóri þá hvaða héraðsdómari skipi dóm í málinu með dómsformanni og hinum sérfróða meðdómsmanni. Þó er dómarí heimilt að kveðja til two meðdómsmanni ef hann telur þurfa sérkunnáttu í domi á fleiri en einu svíði.]¹⁾
- 3. Ef mál er umfangsmikið eða sakarefni mjög mikilvægt frá almennu sjónarmiði [getur dómsstjóri ákveðið að þrír héraðsdómrar skipi dóm í málinu eða tveir héraðsdómrar með einum sérfróðum meðdómsmanni].²⁾

¹⁾ L. 49/2016, 1. gr. ²⁾ L. 15/1998, 36. gr.

■ [2. gr. a.]

- Ef sérfróður meðdómsmaður hefur tekið þátt í meðferð málss fyrir héraðsdómi sem fengið hefur efnislega úrlausn þar og enn er deilt um staðreyndir sem eru bornar fram sem málssátaður fyrir Landsrétti, og forseti telur þurfa sérkunnáttu í domi til að leysa úr, getur forseti að eigin frumkvæði eða samkvæmt ábendingu dómsformanns í málinu kvatt til einn meðdómsmann sem hefur slíka sérkunnáttu og skipar hann þá dóm í máli með tveimur dómurum við Landsrétt. Hafi málinu þegar verið útluthað til þriggja dómara Landsréttar

ákveður forseti hver þeirra víki. Telji forseti þörf á sérkunnáttu á fleiri en einu svíði við úrlausn málss og ekki er völ á meðdómsmanni með sérþekkingu á báðum eða öllum svíðum getur hann kallað til two sérfróða meðdómsmenn til að taka þátt í meðferð þess með þremur dómurum við Landsrétt. Jafnframt getur hann ákveðið, ef mál er umfangsmikið eða sakarefni mjög mikilvægt frá almennu sjónarmiði, að þrír dómarar við Landsrétt skipi dóm með tveimur sérfróðum meðdómsmönnum.]¹⁾

¹⁾ L. 49/2016, 2. gr.

■ 3. gr.

- 1. Þá eina má kveðja til setu í domi sem sérfróða meðdómsmenn sem hafa nægilegan þroska og andlegt og líkamlegt heilbrigði, njóta íslensks ríkisborgararéttar, eru lógráða og orðnir 25 ára, hafa forræði á búi sinu og hafa hvorki [hlotið fangelsisdóm fyrir refsiverðan verknað sem framið var eftir að þeir urðu fullra 18 ára]¹⁾ né sýnt af sér háttsemi sem getur rýrt það traust sem dómarar verða almentn að njóta.

- 2. Hverjum þeim sem fullnaegir skilyrðum 1. mgr. er skylt að verða við kvaðningu til starfa meðdómsmanns. Þetta gildir þó ekki um haestaréttardómara, [starfsmenn Haestaréttar],²⁾ [landsréttardómara, starfsmenn Landsréttar],³⁾ ráðherra, ráðuneytisstjóra, biskupa, presta og forstöðumenn í viðurkenndum trúfélögum [og skráðum lífsskoðunarfélögum],⁴⁾ umboðsmann Alþingis, ríkissaksóknara, sýslumenn, [tollfyrvöld]⁵⁾ og lögreglustjóra og löglærða starfsmenn þeirra eða lögmanni og fullrúúa þeirra. Forstöðumanni ríkisstofnunar eða starfsmanni í heilbrigðispjónustu verður heldur ekki gert að taka sæti meðdómsmanns ef sakarefnið varðar stofnun sem hann starfar við.

- [3. Um val á sérfróðum meðdómsmönnum að öðru leyti fer eftir lögum um dómsstóla.]³⁾

¹⁾ L. 141/2018, 8. gr. ²⁾ L. 15/1998, 36. gr. ³⁾ L. 49/2016, 3. gr. ⁴⁾ L. 6/2013, 14. gr. ⁵⁾ L. 141/2019, 48. gr.

■ 4. gr.

- 1. Meðdómsmann skulu ekki taka sæti í domi síðar en við upphaf aðalmeðferðar málss. Dómarí skal að öðru jöfmu greina aðilum frá því með fyrirvara hverja hann hyggist kveðja til setu í domi, þannig að aðilum gefist kostur á að gera athugasemdir ef þeir telja efni til.

- 2. Bókað skal um kvaðningu meðdómsmannna í máli þegar þeir taka fyrst sæti í domi. . .¹⁾

- 3. Meðdómsmann taka þátt í málsméðferð og [samningu dóms]²⁾ og hafa sömu réttindi og bera sömu skyldur og dómsformaður í því máli. Dómsformaður stýrir þó domi, kveður einn upp úrskurði um annað en frávisun málss, þar á meðal um hafi meðdómsmanns, gefur út kvaðningar og tilkynningar, [heldur þing til uppkvaðningar dóms],²⁾ annast gerð og staðfestingu dómsgerða og kemur fram út á við fyrir hönd dómsins.

- 4. Dómsformaður ákveður þóknun sérfróðra meðdómsmannna [eftir reglum sem dómsstólasýslan setur].¹⁾ . . .³⁾

¹⁾ L. 49/2016, 4. gr. ²⁾ L. 78/2015, 1. gr. ³⁾ L. 15/1998, 35. gr.

■ 5. gr.

- Dómarí, þar á meðal meðdómsmaður, er vanhæfur til að fara með mál ef:

- a. hann er aðili að málinu eða fyrirsvarsmaður aðila,
- b. hann hefur gætt réttar aðila varðandi sakarefnið eða veitt aðila ólögskyldar leiðbeiningar um það,
- c. hann hefur borið eða verið kvaddur til að bera vitni um atvik málssins af réttmætu tilefni eða verið mats- eða skoðunarmaður um sakarefnið,

að dómhafi setji þá tiltekna tryggingu við aðför. Kröfum um dómsákvæði sem þessi má setja fram við aðalmeðferð málss.

¹⁾ L. 78/2015, 10. gr.

■ 115. gr.

- 1. Dómur skal kveðinn upp svo fljótt sem unnt er. Hafi dómur ekki verið kveðinn upp í máli sem var munnelega flutt innan fjögurra vikna frá því það var dómtekið skal það flutt á ný nema dómarí og aðilar telji það óþarf.
- 2. Ef dómur er fjölskipaður og mál munnelega flutt skulu allir dómendur hafa hlýtt á flutning þess. Geti þeir ekki allir tekið þátt í [samningu]¹⁾ dóms skal nefna dómará í stað þess sem hefur misst við og endurtaka munnelegan flutning málss. Afl atkvæða ræður úrslitum um hvert atriði. Nú verður dómarí í minni hluta um eitthvert atriði, og skal hann já allt að einu taka þátt í ályktun um önnur atriði, en ágreiningsatriðs skal þá getið í domi. Formaður dóms stýrir atkvæðagreiðslu og sér um samningu dóms.
- 3. Dómari tilkynnir aðilum hvar og hvenær dómur eða úrskurður verði kveðinn upp ef vörnum hefur verið halddið uppi í máli. Við uppkvaðningu skal lesa upp dómsord eða úrskurðarord á dómþingi í heyranda hljóði. Endurrit af domi eða úrskurði skal að öðru jöfnu vera til reiðu við uppkvaðningu hans.
- 4. Frestir samkvæmt domi eða úrskurði byrja að líða þegar við uppkvaðningu hans án tillits til þess hvort aðilar séu þar staddir.

¹⁾ L. 78/2015, 11. gr.

■ 116. gr.

- 1. Dómur er bindandi um úrslit sakarefnis milli aðila og þeirra, sem koma að lögum í þeirra stað, um þær kröfur sem eru dæmdar þar að efni til.
- 2. Krafa sem hefur verið dæmd að efni til verður ekki borin aftur undir sama eða hlíðsettán dómstól framar en segir í lögum þessum. Nýju máli um slíka kröfum skal vísað frá domi.
- 3. Dómur er bindandi fyrir dómará þegar hann hefur verið kveðinn upp. Dómara er þó heimilt að leiðréttá ritvillur, reikningsskekjur, nafnskekjur og aðrar bersýnilegar villur í domi, enda láti hann aðilum sem hafa fengið endurrit af domi þá í té nýtt endurrit án tafar.
- 4. Dómur hefur fullt sönnunargildi um þau mólsatvik sem í honum greinir þar til það gagnstæða er sannað.

4. þáttur. Afbrigðileg meðferð einkamála í héraði.

XVII. kaffli. Mál um víxla, tékka og skuldabréf.

■ 117. gr.

- Mál, sem fara eftir ákvæðum þessa kafla, eru:

a. víxilmál, en til þeirra teljast mál gegn útgefanda, fram-seljanda og samþykjkjanda víxils á hendur öðrum manni og gegn útgefanda og framseljanda eigin víxils til greiðslu víxil-kröfum eða til að koma fram endurgreiðslukröfum eftir víxilrétti, mál gegn útgefanda og framseljanda víxils vegna skorts á samþykki til greiðslu víxilupphæðar að öllu leyti eða nokkru og mál gegn ábyrgðarmönnum víxilupphæðar,

b. tékkamál, en til þeirra teljast mál um endurgjaldskröfum gegn tékkaskuldara samkvæmt lögum um tékka,

c. skuldabréfamál, en til þeirra teljast mál til greiðslu skuldara samkvæmt skuldabréfi, enda sé skráður samningur í texta þess um að mál samkvæmt því verði rekið eftir ákvæðum þessa kafla.

■ 118. gr.

- 1. Stefndi getur aðeins haft uppi eftirtaldar varnir um efni móls:

a. að mál sé hlöfðað af röngum aðila eða því sé ranglega beint að sér,

b. að aðila hafi skort hæfi að lögum til að taka á sig skuld-bindinguna,

c. að undirskrift á skjali sé fölsuð eða efni skjals sé falsað.

□ 2. Í víxilmáli má stefndi einnig koma að vörnum sem varða form og efni víxils, aðferðina til að halda víxilkröfu í gildi og önnur atriði sem eru skilyrði til að koma fram víxilrétti eftir víxillögum. Það sama á við um tékkamál.

□ 3. Í skuldabréfamáli má stefndi einnig koma að vörnum ef hann á ekki að sanna þær staðhaefingar sem varnirnar byggjast á eða unnt er að sanna staðhaefingarnar með skjölum sem hann leggur þegar fram.

□ 4. Hafa má uppi gagnkröfu til skuldajafnaðar eða sjálfs-tæðs dóms í máli samkvæmt ákvæðum þessa kafla ef gagn-krafan er sams konar og aðalkrafan eða gagnkrafan styðst annars við víxil eða tékka. Í víxil- eða tékkamáli má einnig koma að gagnkröfu sem er sprottin af því að aðili hafi ekki gefið þær tilkynningar til formanna sinna á víxli eða tékka sem eru boðnar í víxillögum eða lögum um tékka.

■ 119. gr.

□ 1. Ef stefndi samþykkir má stefndi koma að frekari vörnum en er getið í 118. gr.

□ 2. Nú fer stefndi á mis við að koma vörnum að í máli vegna ákvæða 118. gr., og getur hann já hlöfðað mál gegn stefnanda eftir almennum reglum til heimtu skaðabóta.

□ 3. Að öðru leyti fara mál samkvæmt þessum kafla eftir ákvæðum 3. páttar.

XVIII. kaffli. Ógildingar- og eignardómsmál.

■ 120. gr.

□ 1. Ógilda má glötuð eða horfin skuldabréf og hver önnur heimildarbréf með domi eftir reglum þessa kafla, enda taki ekki sérstök ákvæði annarra laga til ógildingar á þeim. Ógildingardómur heimilar dómhafar að ráðstafa því sem skjalið hljóðar um eins og hann hefði skjalið undir höndum.

□ 2. Mál til ógildingar á veðskuldabréfi skal hlöfðað í þeirri þinghá þar sem því var eða yrði þinglýst. Máli til ógildingar á öðru skjali skal hlöfða í þeirri þinghá þar sem það var gefið út. Ef þessu verður ekki komið við en skjal verður þó ógilt hér á landi skal hlöfða mál fyrir domi í Reykjavík.

■ 121. gr.

□ 1. Nú vill maður hlöfða mál til ógildingar á skjali, og skal hann já afhenda dómará stefnu til útgáfu og endurrit af skjalinu eða nákvæma lýsingu á efni þess. Í stefnunni skal greint frá því sem er vitáð um afdrif skjalsins og rökstutt hvernig hlutaðeigandi telji til réttar samkvæmt því.

□ 2. Ef dómarí telur skilyrði fyrir ógildingardómum ekki vera fyrir hendi synjar hann um útgáfu stefnu. Skal kveðinn upp úrskurður um synjunina ef krafist er.

□ 3. Ef dómarí telur skilyrðum fyrir ógildingardómum fullnægt gefur hann út stefnu, en í henni skal skorað á hvernig pann sem kann að hafa skjalið undir höndum að koma með það fyrir domi við þingfestingu mólsins, því ella megi vænta að það verði ógilt með domi. Stefnan skal birt einu sinni í Lögbirtingablaði.

□ 4. Nú kemur enginn fram með skjalið við þingfestingu móls og enginn mótmælir annars ógildingu þess, og skal þá ógildingardómur kveðinn upp nema gallar á málatilbúnaði leiði til frávisunar móls. Sé vörnum haldið uppi skal mælt fyrir í domi um ógildingu skjals eða synjun um ógildingardómum.

og efni eða taka formsatriði til úrlausnar án sérstaks málflutnings, enda hafi aðilar þá áður átt kost á að tjá sig um það.

□ 3. Ef stefndi hefur skilað greinargerð í máli verður það flutt munnlæg. Hæstiréttur getur þó ákveðið að mál verði skriflega flutt ef sérstakar ástaður mæla með því. Hæstiréttur getur einnig tekið til greina samhljóða óskir aðila um að málid verði dómtekið án sérstaks málflutnings.

□ 4. Um leið og boðað er til málflutnings getur Hæstiréttur beint til aðila að þeir afhendi hvor um sig með tilteknun fyrirvara stutt yfirlit um atvik máls í tímaröð, málsástæður sínar og tilvísanir til réttarreglna, svo og um tilvísanir í fræðirit og dóma sem þeir hyggjast styðjast við í málflutningi.

□ 5. Hæstiréttur getur takmarkað ræðutíma aðila við munnlægan flutning máls. Þegar boðað er til málflutnings má taka fram hve langan tíma aðilar fá hvor um sig til umráða.]¹⁾

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr.

■ [186. gr.]

□ 1. Áður en munnlægur málflutningur hefst á dómþingi skal gerð grein fyrir dómsordi hins áfrýjaða dóms og áfrýjunarstefnu að því leyti sem forseti telur þess þörf til skýringar á málflutningi. Að því loknu verða málflutningsræður fluttar.

□ 2. Frumræða verður fyrst flutt af hálfu áfrýjanda og síðan af hálfu stefnda nema forseti hafi ákveðið aðra röð og aðilum verið það tilkynnt við boðun til málflutnings. Eftir frumræður skal gefinn kostur á að fram komi stutt andsvör af hálfu hvors aðila í sömu röð. Flytji lögmaður málid af hálfu aðila getur forseti heimilað aðilanum sjálbum eða fyrirsvarsmanni hans að koma að stuttum athugasemdum að loknum andsvörum lögmanns hans.

□ 3. Í málflutningi skal gera grein fyrir kröfum, í hverju ágreiningsefni aðilanna felast, málsástæðum og öðrum röksemendum fyrir kröfum. Skal forðast málalengingar og málflutningi beint að þeim atriðum sem ágreiningur er um eða nauðsynlegt er að fjalla um til að varpa ljósi á ágreiningsefni.

□ 4. Forseti stýrir þinghaldi. Hann getur krafist að málflytjandi haldi sig við efnið og láti vera að fjalla um þá þætti máls sem ágreiningur er ekki um eða ástaðulaust er af öðrum sökum að gera frekari grein fyrir. Forseti getur stöðvað málflutning ef ræður verða langar úr hófi fram eða sett málflytjanda tímatakum og við þau bundið enda á málflutning.

□ 5. Að loknum málflutningi tekur Hæstiréttur málid til dóms.]¹⁾

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr.

■ [187. gr.]

□ 1. Dómar Hæstaréttar skulu byggðir á því sem hefur komið fram í máli og er sannaoð eða viðurkennt. Ákvæði 111. gr. gilda um dóma Hæstaréttar.

□ 2. Nú hefur aðili borið fram kröfur eða málsástæður sem hann hafði ekki uppi á fyrra dómstigi og getur þá Hæstiréttur byggt á þeim við úrlausn máls ef þær hafa komið fram í greinargerð aðilans, grundvelli máls er ekki raskað á þann hátt, afsakanlegt er að þær voru ekki hafðar uppi á fyrra dómstigi og það yrði aðilanum til réttarspjalla að ekki yrði tekið tillit til þeirra.]¹⁾

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr.

■ [188. gr.]

□ 1. Að því leyti sem þarf að taka afstöðu til atriða varðandi rekstur máls fyrir Hæstarétti ræður hann þeim til lykta með ákvörðun, hvort sem ágreiningur er um þau milli aðila eða ekki, enda leiði ákvörðunin ekki til loka máls fyrir dóminum. Ákvörðun verður ekki rökstudd sérstaklega en um efni hennar skal getið í þingbók eftir þörfum.

□ 2. Úr öðrum atriðum máls leysir Hæstiréttur með dómi. Ef mál er felti niður eða því er vísað frá Hæstarétti skal aðeins getið um ástaður þess í dómi, svo og um málskostnað ef því er að skipta. Sama gildir ef dómur er ómerktur og máli vísað heim eða því er vísað frá dómi.

□ 3. Sé kveðið á í dómi um önnur málalok en getur í 2. mgr. skal greina þar frá kröfum aðila eftir því sem þörf er á svo að niðurstöða verði skýr. Að því leyti sem greinargerð um málsatvik er ábótant í hinum áfrýjaða dómi skal bætt úr því í dómi Hæstaréttar. Ef og að því leyti sem niðurstöðu hins áfrýjaða dóms er breytt skal það rökstutt í dómi Hæstaréttar. Fallist Hæstiréttur á niðurstöðu hins áfrýjaða dóms en ekki á röksemdir fyrir henni getur hann greint frá rökum sínum eftir því sem þykir þörf.

□ 4. Um dóma Hæstaréttar gilda að öðru leyti ákvæði 114. gr. eftir því sem getur átt við.]¹⁾

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr.

■ [189. gr.]

□ 1. Dóm skal kveða upp svo fljótt sem er unnt eftir að mál er dómtekið og aldrei siðar en þegar fjórar vikur eru liðnar frá því. Verði því ekki komið við og hafi mál verið munnlægan flutt skal endurtaka málflutning að því leyti sem Hæstarétti þykir nauðsynlegt.

□ 2. Strax eftir dómtöku máls skulu dómarar ræða með sér fyrir luktum dyrum röksemdir og niðurstöðu dóms. Fyrir málflutning felur forseti einum dómara að vera frummælandi á þeim fundi en forseti stýrir þar ráðagerðum, ber fram spurningar, stuðlar að því að álit hvers dómara komi þar sem skýrast fram og telur atkvæði þeirra. Afl atkvæða ræður úrslitum. Að lokinni umræðu felur forseti frummælandanum að semja atkvæði að dómi. Greinist dómarar í meiri og minni hluta semur frummælandinn atkvæði fyrir þann hluta sem hann heyrir til en hinir dómararnir ákvæða hver þeirra semji atkvæði þeirra. Dómari, sem greiðir atkvæði með ómerkingu héraðsdóms eða frávisun máls og verður í minni hluta, verður einnig að greiða atkvæði um efni máls. Dómarar ganga í sameiningu frá dómi, með eða án sératkvæða.

□ 3. Við uppkvaðningu dóms skal lesa upp dómsordi í heyrandu hljóði á dómþingi eftir því sem þörf þykir. Ef sératkvæði er í dómi skal þess einnig getið.]¹⁾

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr.

■ [190. gr.]

□ Um meðferð áfrýjunarmála fer að öðru leyti eftir reglum pessara laga um meðferð mála [fyrir Landsrétti]²⁾ eftir því sem á við.]¹⁾

¹⁾ L. 76/2019, 16. gr. ²⁾ L. 49/2016, 29. gr.

[XXVIII. kaffi.]¹⁾ Endurupptaka óáfrýjaðs máls.

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr.

■ [191. gr.]¹⁾

□ 1. Nú hefur héraðsdómur gengið í máli, sem hefur ekki verið áfrýjað, og áfrýjunarfrestur er liðinn, og getur þá Endurupptökudómur orðið við beiðni um að málid verði endurupptekið í héraði ef skilyrði a- eða b-liðar er fullnægt, enda mæli atvik með því að leyfið verði veitt, þar á meðal að stórfelldir hagsmunir aðilans séu í húfi:

a. Sterkar líkur eru leiddar að því með nýjum gögnum eða upplýsingum að málsatvik hafi ekki verið leidd réttilega í ljós þegar málid var til meðferðar og aðilanum verður ekki um það kennt og að gögnin eða upplýsingarnar muni verða til breyttrar niðurstöðu í mikilvægum atriðum.

b. Sterkar líkur eru leiddar að því að ný gögn eða upplýsingar um annað en málSATVÍK muni verða til breytrar niðurstöðu í mikilvægum atriðum.

□ 2. Aðili getur að jafnaði ekki sótt um endurupptökumáls skv. 1. mgr. oftar en einu sinni nema ný gögn eða upplýsingar hafi komið fram eftir að leyst var úr fyrri beiðni hans og sterkar líkur séu leiddar að því að gögnin eða upplýsingarnar muni verða til breytrar niðurstöðu í mikilvægum atriðum.]²⁾

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr. ²⁾ L. 47/2020, 8. gr.

■ [192. gr.]¹⁾

□ 1. Skriflegri beiðni um endurupptökumáls skal beint til [Endurupptökudómus].²⁾ Í henni skal rökstýðja ítarlega þær ástæður sem þykja standa til endurupptökumáls og skulu gögn fylgia henni eftir þörfum.

□ 2. Ef beiðni er bersýnilega ekki á rökum reist synjar [Endurupptökudómur]²⁾ þegar í stað um endurupptökumáls. Að öðrum kosti verða beiðnin og fylgigögn send gagnaðila og hann krafinn um skriflega greinargerð um viðhorf sín innan tiltekins frests. [Málsmeðferð fyrir Endurupptökudómumáls skal að jafnaði vera skrifleg. Þó getur dómurinn ákvæðið munnlega málsmeðferð, þar á meðal munnlegar skýrslutökur. Þegar málsmeðferðin er skrifleg skal Endurupptökudómur, að fenginni greinargerð gagnaðila endurupptökubeiðanda, gefa endurupptökubeiðanda, og eftir atvikum gagnaðila að nýju, kost að skila skriflegum athugasemdum og frekari gögnum eftir þörfum.]²⁾

□ [3. Endurupptökudómur kveður upp úrskurð um hvort mál verði endurupptekið. Úrlausnir Endurupptökudómumáls eru endanlegar og verður ekki skotið til annars dómstóls. Úrskurðir dómsins um hvort mál verði endurupptekið skulu vera skriflegir og birtir opinberlega, þar á meðal sérálit minni hluta dómdenda ef um það er að ræða. Um birtingu úrskurða fer eftir reglum stjórnar dómstólasýslunnar um birtingu dómá og úrskurð á vefsíðu dómstólananna, sem settar eru á grundvelli ákvæða í lögum um dómstóla.

□ 4. Í úrskurði ber að greina nafn og heimili þess sem beðið hefur um endurupptökumálsins sem verði endurupptökumálsins og ófyrirvara af henni. Þá á að koma þar fram stutt yfirfirlit yfir atvik málssins og rökstuðningur fyrir niðurstöðu dómsins sem dregin skal að lokum saman í úrskurðarorð. Ef beiðni er bersýnilega ekki á rökum reist er ekki þörf á að greina málSATVÍK um úrskurði. Að öðru leyti tekur dómurinn afstöðu til atriða, svo sem varðandi meðferð máls, með skriflegri ákvörðun.

□ 5. Fallist dómurinn á beiðni skal hann um leið taka afstöðu til þess hvort áhrif fyrri dómá falli niður meðan málið er rekið. Endurupptaka hindrar ekki aðförl eftir dómá nema áhrif hans séu felld niður með þessum hætti.]²⁾

□ [6.]²⁾ Nú hefur endurupptaka verið ákvæðin en útivist verður við nýja meðferð málsins í héraði af hendi þess sem beiddist hennar, og fellur þá frekari meðferð málsins niður þannig að fyrri dómur stendur óhagaður. Dómur skal hins vegar felldur á málið þótt gagnaðili seki ekki þing.

□ [7.]²⁾ [Um málsmeðferð fyrir Endurupptökudómumálsins, þ.m.t. um ákvörðum málskostnaðar, fer að öðru leyti eftir ákvæðum þessara laga. Gjafssókn verður þó ekki veitt vegna endurupptökumála. Endurupptökudómur setur sér reglur þar sem nánar skal kveðið á um starfsemi hans og meðferð málssins fyrir honum að svo miklu leyti sem ekki er mælt fyrir um það í lögum þessum.]²⁾

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr. ²⁾ L. 47/2020, 9. gr.

[XXIX. kaffi.]¹⁾ [Endurupptaka máls sem hefur verið dæmt í Landsrétti eða Hæstarétti.]²⁾

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr. ²⁾ L. 38/1994, 22. gr.

■ [[193. gr.]¹⁾

□ [1. [Endurupptökudómur]²⁾ getur leyft samkvæmt beiðni aðila að mál sem dæmt hefur verið í Landsrétti eða Hæstarétti verði tekið þar til meðferðar og dómsuppsögu að nýju ef fullnægt er þeim skilyrðum sem greinir í 191. gr. Mál verður ekki endurupptekið í Landsrétti nema frestur til að leita áfrýjunarleyfis til Hæstaréttar sé liðinn eða Hæstiréttur hafi synjað um áfrýjunarleyfi.

□ 2. [Aðili getur að jafnaði ekki sótt um endurupptökumáls skv. 1. mgr. oftar en einu sinni nema ný gögn eða upplýsingar hafi komið fram eftir að leyst var úr fyrri beiðni hans og sterkar líkur séu leiddar að því að gögnin eða upplýsingarnar muni verða til breytrar niðurstöðu í mikilvægum atriðum.]²⁾ Að öðru leyti getur aðili ekki afsalað sér rétti til að beiðast endurupptökumáls.

□ 3. Ákvæði [1.–5. og 7. mgr.]²⁾ 192. gr. gilda um beiðni um endurupptökumálsins, meðferð beiðni, ákvörðun um hana og áhrif endurupptökumáls.

□ 4. Nú hefur endurupptaka verið ákvæðin en útivist verður við nýja meðferð málsins fyrir Landsrétti eða Hæstarétti af hendi þess sem beiddist hennar og fellur þá frekari meðferð málsins niður þannig að fyrri dómur stendur óhagaður. Dómur skal hins vegar felldur á málið þótt gagnaðili seki ekki þing.

□ 5. Að öðru leyti fer meðferð málsins fram á ný fyrir Landsrétti eða Hæstarétti samkvæmt reglum XXV. eða XXVII. kaffla þessara laga eftir því sem á við.]³⁾⁴⁾

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr. ²⁾ L. 47/2020, 10. gr. ³⁾ L. 49/2016, 30. gr. ⁴⁾ L. 38/1994, 22. gr.

7. þáttur. Ýmis ákvæði.

[XXX. kaffi.]¹⁾ Gildistaka, brottafall laga o.fl.

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr.

■ [194. gr.]¹⁾

□ Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1992.

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr.

■ [195.–197. gr.]¹⁾ ...

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr.

[XXXI. kaffi.]¹⁾ Ákvæði til bráðabirgða.

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr.

■ [198.–200. gr.]¹⁾ ...

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr.

■ [201. gr.]¹⁾

□ 1. Ákvæði 4. mgr. 96. gr. breyta því ekki að áfrýja má útivistarmáli til æðra dóms ef dómur er kveðinn upp í því fyrir 1. júlí 1992. Gangi dómur í útivistarmáli eftir gildistöku þessara laga verður máli ekki áfrýjað þótt það hafi verið þingfest fyrir þann tíma, en beita má ákvæðum XXIII. kaffla til endurupptökumáls í héraði.

□ 2. Hafi áskorunarfæstebla verið árituð um aðfararhæfi að hætti eldri laga fyrir gildistöku þessara laga má krefjast endurupptökumáls í héraði eftir ákvæðum XXIII. kaffla. Áskorunarmáli verður ekki áfrýjað til æðra dóms eftir gildistöku þessara laga.

□ 3. Hafi mál verið þingfest sem áskorunarmál fyrir 1. júlí 1992 og því lýkur með áritun skv. 113. gr. gilda ákvæði 4. mgr. 96. gr. um það.

□ 4. Ákvæði XXVI. kaffla gilda án tillits til þess hvenær dómur hefur gengið í máli.

¹⁾ L. 49/2016, 29. gr.